

กระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน
THE THAI LANGUAGE LEARNING MANAGEMENT PROCESS
OF THE SMALL SCHOOL EFFECTING TO STUDENTS
READING AND WRITING ABILITIES

นันทวรรณ โอตสุ¹ และ ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์²

มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}

Nanthawan Aotsu¹ and Phairoth Termtachatipongsa²

Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand^{1,2}

Corresponding Author, Email: nanthawan02@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์โพโทคอล (Protocol) และวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา โดยมีผลการวิจัยดังนี้

กระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน พบทั้งสิ้น 6 กระบวนการ ได้แก่

* ได้รับบทความ: 4 พฤษภาคม 2563; แก้ไขบทความ: 14 มิถุนายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 24 มิถุนายน 2563

Received: May 4, 2019; Revised: June 14, 2020; Accepted: June 24, 2020

1) การวางแผนการจัดการศึกษา โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันกำหนดนโยบายในการดำเนินการร่างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนทบทวนและจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแนวทางจัดการศึกษา มีจุดเน้นของการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ เมื่อจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา 2) การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูภาษาไทย ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำสื่อการเรียนรู้ ใบความรู้และใบงานให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน มีกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรม Brain Gym การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการพูดเชื่อมโยงบทเรียน ฯลฯ ในชั้นสอน ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ครูมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว และขึ้นสรุปบทเรียน พบลักษณะการสรุปบทเรียน 2 ลักษณะ โดยครูเลือกนักเรียนเป็นผู้สื่อข่าวของคาบ และครูจะเน้นย้ำและสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่สอนร่วมกับนักเรียน 4) การประเมินผลการเรียนรู้ ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากใบงานและประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้ปกครองประเมินนักเรียน และเพื่อนประเมินเพื่อน 5) การส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนจัดกิจกรรมที่สอนน้อง อ่านคล่องเขียนเก่งในช่วงพักกลางวัน และสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทยทุกวันอังคาร ในเวลา 14.30 -15.30 น. และ 6) การพัฒนาการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนได้เนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยทุกห้องเดือนละ 1 ครั้ง ครูภาษาไทยมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ ตลอดการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: กระบวนการจัดการศึกษา; วิชาภาษาไทย; ความสามารถด้านการอ่านและการเขียน

Abstract

This research is qualitative research and there are research objectives to learn about the educational management process in a small school with the effect on the reading and writing ability of students. Representative sample included one school director, three teaching Thai language teachers in elementary school grade 1-6, and 45 students in elementary school grade 1-6. They were selected by Purposive Sampling. Research Instruments are observation and interview. The data was analyzed by Protocol and descriptive statistics.

The findings are as follows : The learning Thai language management process of small schools effect the ability to reading and writing of student were found 6 processes included 1) Educational management plan which school director held a meeting to explain for teachers, commission, and parent to create understanding, jointly set policies in drafting curriculum. Review, create, and improve curriculum to accord with the educational management guidelines. Focus on educational management in accordance with minister of education policies wherewith to be able teach students to read and write when graduation in elementary school. 2) preparation of learning management, teaching Thai language teachers have to learn about school or institute curriculum. To know learning standards and indicators of teaching Thai language, design learning activities, making instructional media and worksheets in accordance with the learning activities. 3) learning management, in step of warm up. Such as : Warm up by using activities, Brain Gym, connecting lessons with speaking. Step of presentation, teachers have to organize learning activities by Child Center Learning both group and individual activity. Step of wrap up, there are 2 types of this step, teachers choose students as correspondents in that class and the teachers will

emphasize and summarize about topics which they teach to students. 4) Assessment of Learning Outcomes, teachers are continuously assess about learning outcomes, assess students learning from observing behavior of students, worksheets, parents assess students, and friends assess each other. 5) Upholding quality learning, the school organizes “the elder student teaches the younger” activities to read and write fluently during the lunch break. And there are remedial classes teaching Thai language on every Tuesday from 14.30 to 15.30 pm. And 6) Educational development, the school director supervised the learning management of Thai language teachers in every class for one time a month. Thai language teachers have training for self-development and learning management throughout media development or innovation in learning

Keywords: The Learning Management Process; Thai Language; Ability to Reading And Writing

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ถือเป็นกรอบและแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบในเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาที่กำหนดให้การศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2557) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ที่รัฐต้องขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตที่มุ่งหวังให้การบริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกวัย ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ซึ่งตอบสนองการพัฒนา แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการจัด

การศึกษาของรัฐเป็นอย่างยิ่ง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคมและวัฒนธรรม โดยจะเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังนั้นหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง ส่วนกระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งการอ่านเป็นทักษะที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ดังนั้นหากผู้เรียนมีทักษะการอ่านแล้วย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียนสาระการฟัง การดูและการพูด สาระหลักภาษาและการใช้ภาษา และวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนอกจากจะมุ่งเน้นพัฒนาทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนอย่างมีจุดเน้นสำคัญอีกหลายประการ เช่น การสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ภาษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยที่การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ถ้าผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาดังกล่าวจะช่วยให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถเลือกคำใช้เพื่อเรียบเรียงความคิด ความรู้ได้เหมาะสมตลอดจนเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการ

จัดการศึกษาที่มีระบบ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนไปสู่ความเป็นพลเมืองที่พร้อมสมบูรณ์ สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายสำคัญต่อการพัฒนาการอ่านของเยาวชนไทย “ปี 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และนักเรียนชั้น ป.1 เมื่อเรียนจบชั้น ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยปรับและขยายประสบการณ์ของมนุษย์ ทั้งยังช่วยให้สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสร้างความเพลิดเพลินจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้มากและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ความสำเร็จในการเรียนของเด็กส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน คือ อ่านเข้าใจความเข้าใจในการอ่าน และไม่สามารถจดจำเรื่องที่อ่านได้ ย่อมทำให้การเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่ได้ผลไปด้วย ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายวิตกกังวลหรือเกิดความท้อแท้ไม่อยากเรียนต่อไป การอ่าน จึงเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่างๆ ยิ่งไปกว่านั้น การอ่าน จะช่วยทำให้นักเรียนค้นหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนอยากรู้ ขยายความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ฉะนั้น การอ่านจึงเป็นบันไดไปสู่ความสำเร็จอีกหลายด้าน (จุไร วรศักดิ์โยธิน, 2520) การเขียนนับเป็นการสื่อสารที่มีวิธีการที่ซับซ้อนกว่าทักษะอื่น เพราะผู้ที่สามารถฟัง พูดอ่าน ได้ดีจึงจะช่วยให้สามารถถ่ายทอดความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาทางการเขียนเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ทักษะการเขียนจึงเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายที่คงทนถาวรเป็นหลักฐานที่ดีกว่าทักษะอื่น ฉะนั้น ผู้เขียนจึงต้องพยายามเขียนคำให้ถูกต้อง ใช้ภาษาที่ถูกต้องเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการเขียนที่มีประสิทธิภาพ ในการเขียนนอกจากต้องคำนึงถึงเนื้อความตามวัตถุประสงค์ สำนวนที่สละสลวยถูกต้องตามหลักภาษาแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการสะกดคำด้วย เพราะการเขียนสะกดคำที่ถูกต้องนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วแล้วยังช่วยให้ผู้เขียนเกิดความมั่นใจในตนเองทุกครั้งที่เขียน (สาลิณี ภูติกนิษฐ์, 2530) การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้งทักษะด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม โดยเฉพาะการอ่านและการเขียนนับว่ามีความจำเป็นที่ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสาร ดังคำกล่าวที่ว่า “ในปัจจุบันโลกได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุและด้านวิทยาการ การติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์จึงเป็นจำเป็นต่อ

ชีวิตของคนเราในยุคปัจจุบันมาก วิธีที่ใช้ได้ดีโดยทั่วไป คือ การอ่านหนังสือนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เพราะการอ่านเป็นการพัฒนาสติปัญญา ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจะมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและชีวิตมาก” (ชูลี อินมั้น, 2533) จะเห็นว่าการอ่านและการเขียนมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อกิจธุระ การประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลิน การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยทักษะด้านการอ่านและการเขียนทั้งสิ้น การอ่านและการเขียนจึงควรดำเนินการควบคู่กันไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนเราจะต้องอ่านออกเขียนได้ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ที่เน้นให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ต้องอ่านออกเขียนได้ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องอ่านคล่อง เขียนคล่อง และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (สมุดนิเทศ, 2560) โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ตำบลเทพาลัย อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการอ่าน การเขียนให้บังเกิดผลสำเร็จและยั่งยืน อีกทั้งเป็นการตอบสนองจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแผนพัฒนาการอ่าน การเขียนระดับโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การเรียนการสอนจึงครอบคลุมชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน ครูจัดกระบวนการสอนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนของนักเรียน สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ทุกคน กระบวนการจัดการเรียนการสอนก็เป็นไปโดยง่ายขึ้น ซึ่งเมื่อทักษะการอ่าน และการเขียนของนักเรียนมีมากขึ้น เป็นผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6, 2561) จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียน ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับครูผู้สอน หรือผู้ที่มีความสนใจ ได้นำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง

พัฒนารูปแบบการสอนอ่าน และเขียนได้อย่างเหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้กับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จำนวน 1 คน

1.2 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 คน

1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านตะคร้อ จำนวน 45 คน

2. การสุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แก่

3.1.1 กล้องบันทึกวีดิทัศน์ (Video Recording)

3.1.2 แบบสังเกต (Observation Form)

3.1.3 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

3.1.4 เครื่องบันทึกเสียง (Audio Recording)

3.1.5 กล้องบันทึกภาพนิ่ง (Camera)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แก่

3.2.1 ไฟล์วีดิทัศน์ ที่ได้จากการบันทึกวีดิทัศน์

3.2.2 บันทึกการสังเกต โดยการเขียนบรรยายพฤติกรรมที่ปรากฏ

3.2.3 บันทึกการสัมภาษณ์ โดยการเขียนบรรยายข้อมูลที่ได้

จากการสัมภาษณ์

3.2.4 ไฟล์เสียง ที่ได้จากการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายวิเคราะห์ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 นำข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการศึกษาวิชาภาษาไทย มาวิเคราะห์

4.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนของครูภาษาไทย มาวิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยายวิเคราะห์

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการศึกษา มาวิเคราะห์ในรูปแบบของการบรรยายวิเคราะห์

4.4 นำข้อมูลจากการบันทึกวีดิทัศน์การสอนของครู จากการเลือกวีดิทัศน์ ครั้งที่ดีที่สุดของแต่ละชั้นเรียน 6 ชั้นเรียน รวม 6 ครั้ง มาถอดความเป็นภาษาเขียน

4.5 นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาคสนาม ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) และโพธิ์ค้อ มาวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูลตีความ ในรูปแบบของการบรรยายวิเคราะห์ ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน

ผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน พบทั้งสิ้น 6 กระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการจัดการศึกษา มีกระบวนการดังต่อไปนี้

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันกำหนดนโยบายในการดำเนินการร่างหลักสูตรสถานศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

1.2 โรงเรียนทบทวนหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแนวทางจัดการศึกษา มีจุดเน้นของการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้

2. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

2.1 ครูภาษาไทยต้องศึกษาหลักสูตรโรงเรียน และตัวชี้วัดที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง เพื่อที่จะได้จัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตรงและสอดคล้องตามศักยภาพและวัยของนักเรียน

2.2 ครูภาษาไทยจัดเตรียมใบงาน ใบความรู้ สื่อการเรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้

3. การจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน มีกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

- การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรม Brain Gym
- การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการพูดเชื่อมโยงบทเรียนโดยมีการพูดถึงสิ่งใกล้ตัวผู้เรียนเชื่อมโยงกับบทเรียนที่นักเรียนกำลังจะเรียน

- การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเกม

- การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลง

3.2 ขั้นสอน ครูผู้สอนภาษาไทยโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) มีแนวทางการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

3.2.1 ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

3.2.2 ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้ทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา บริบทของผู้เรียน โดยมุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3.3 ขั้นสรุปบทเรียน หลังจากที่นักเรียนเรียน ครูจะให้นักเรียนสรุปบทเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้สื่อข่าวของคาบ สรุปความรู้ให้เพื่อนในห้องฟัง แล้วครูจะเน้นย้ำและสรุปสาระสำคัญของเรื่องร่วมกับนักเรียนเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ให้แก่ นักเรียน

4. การประเมินผลการเรียนรู้ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

4.1 ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยจะมีการประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน

4.2 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ประเมินภาพรวมจากการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบหลังจากที่นักเรียนเรียนแล้ว

4.3 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากใบงานที่นักเรียนทำ เนื่องจากทุกใบงานจะระบุตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน

4.4 ประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้ปกครองประเมินนักเรียน และเพื่อนประเมินเพื่อน

5. การส่งเสริมการเรียนรู้ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

5.1 โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) จัดกิจกรรม “พี่สอนน้อง อ่านคล่อง เขียนเก่ง” ในช่วงพักกลางวันของทุกวัน ในเวลา 12.30-13.00 น. โดยให้นักเรียนได้สอนเพื่อน หรือพี่สอนน้องอ่านและเขียนหนังสือ โดยที่นักเรียนที่อ่านไม่คล่องหรือเขียนไม่คล่องจะมีพี่หรือเพื่อนสอนอ่านในแต่ละวัน

5.2 ครูสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทยทุกวันอังคาร ในเวลา 14.30 -15.30 น. ซึ่งเป็นเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังบกพร่องอยู่ ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นคนกำหนดเนื้อหา หากนักเรียนบกพร่องเรื่องใด ก็ให้นำเรื่องนั้นมาสอนนักเรียนอีกครั้ง

6. การพัฒนาการศึกษา มีกระบวนการดังต่อไปนี้

6.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มีเทศการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยทุกห้องเดือนละ 1 ครั้ง

6.2 ครูภาษาไทยมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ ตลอดการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยการวิจัย เรื่อง กระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ดังนี้

การวางแผนการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันกำหนดนโยบายในการดำเนินการร่างหลักสูตร และโรงเรียนทบทวนและจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร

สถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแนวทางจัดการศึกษา มีจุดเน้นของการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งนี้การวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) มีการดำเนินการและร่วมมือกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้โดยการวางแผนจะเป็นสิ่งที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ และครูเกิดประสิทธิภาพ เพราะทุกคนจะรู้แนวทางในการปฏิบัติงานว่าต้องทำอะไรก่อนเพื่อให้การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินการต่าง ๆ ก็จะเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดกับตัวผู้เรียนเอง โรงเรียนได้อาศัยความร่วมมือจากครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในการร่างหลักสูตร สอดคล้องกับ สฐทวิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2554) ที่กล่าวว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนการจัดการศึกษา หรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูภาษาไทยศึกษาหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา และตัวชี้วัดที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง เพื่อที่จะได้จัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตรงและสอดคล้องตามศักยภาพและวัยของนักเรียน ครูภาษาไทยต้องจัดเตรียมใบงาน ใบความรู้ สื่อการเรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันการเตรียมการจัดการเรียนรู้จึงต้องครอบคลุมและการจัดการเรียนรู้ต้องหลากหลาย สื่อการเรียนรู้ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสฐทวิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2554) กล่าวว่า กระบวนการจัดการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนได้ ต้องมีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย อย่างเป็นระบบ มีการใช้สื่อแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้และสื่ออุปกรณ์การเรียนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ และแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในหน้าที่ของความเป็นครูในการจัดเตรียมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนสูงสุดในการจัดการเรียนรู้ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) มีการเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียน โดยมีกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน 4 รูปแบบ ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรม Brain Gym การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการพูดเชื่อมโยงบทเรียนโดยมีการพูดถึงสิ่งใกล้ตัวผู้เรียนเชื่อมโยงกับบทเรียนที่นักเรียนกำลังจะเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเกม และการนำเข้าสู่บทเรียน

ด้วยเพลง ขึ้นสอน ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และครูยังจัดการเรียนรู้โดยใช้ทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว ในชั้นสรุปบทเรียน ครูเลือกนักเรียนเป็นผู้สื่อข่าวของคาบ โดยให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งขึ้นเรียนออกมาเป็นผู้สื่อข่าวหน้าชั้นเรียน และครูจะเน้นย้ำสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่สอนร่วมกับนักเรียนเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ให้แก่ นักเรียน จากการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) แสดงให้เห็นถึงการฝึกทักษะทางภาษาไทยที่ครูผู้สอนจัดให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดทักษะต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อวัดความเข้าใจและส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด ในการประเมินผลการเรียนรู้ ครูโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) มีการประเมินผลการเรียนรู้โดย ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในแต่ละชั่วโมง ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากใบงานที่นักเรียนทำ เนื่องจากทุกใบงานจะระบุตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน ประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้ปกครองประเมินนักเรียน และเพื่อนประเมินเพื่อน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ครูได้ทราบว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนหรือไม่ จึงต้องใช้การประเมินหลากหลายวิธีและต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลความสามารถในการเรียนในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนมากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้กับนักเรียน เพื่อที่จะพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสมให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างสูงสุด และเป็นข้อมูลที่ครูจะนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนต่อไป ซึ่งเป็นไปตามหลักการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของขวัญแก้ว วัชรโรทัย (2547) ที่กล่าวไว้ว่าประเมินคุณภาพนักเรียนครบทุกด้าน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ครูโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยให้กับนักเรียนทุกคนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครูจัดกิจกรรมที่สอนน้อง อ่านคล่องเขียนเก่ง” ในช่วงพักกลางวันของทุกวัน ในเวลา 12.30-13.00 น. โดยให้นักเรียนได้สอนเพื่อน หรือพี่สอนน้องอ่านและเขียนหนังสือ มีการสอนซ่อมเสริมวิชาภาษาไทยทุกวันอังคาร ในเวลา 14.30 -15.30 น. ซึ่งเป็นเนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังบกพร่องอยู่ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากครูต้องการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีความรู้

ความเข้าใจในวิชาภาษาไทยมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักในการจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) กล่าวไว้คือครูต้องมีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนอกตารางเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนเป็นประจำการพัฒนาการศึกษา เป็นกระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยที่สำคัญต่อการดำเนินการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากกระบวนการพัฒนาการศึกษาเป็นกระบวนการที่กระทำเพื่อทำให้การจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) มีคุณภาพเพิ่มขึ้น จึงต้องมีการร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้มีการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยทุกห้องเรียนเดือนละ 1 ครั้ง และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยทุกคนมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ ตลอดการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรของโรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4) ที่ทุกคน ทุกฝ่ายร่วมมือกัน ฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เอาใจใส่ในบทบาท หน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดีอีกทั้งยังมีการเข้ารับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนานั้นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรศึกษากระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนทั้งสาระสาระ การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการใช้จัดกระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ องค์ความรู้ใหม่การวิจัยกระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยกระบวนการอย่างหลากหลายขั้นตอนและความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ซึ่งในแต่ละโรงเรียนควรให้ความสำคัญในกระบวนการตั้งแต่แรกเริ่ม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุไร วรศักดิ์โยธิน. (2520). การสร้างคู่มือการสอนเขียนภาษาไทย ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษาขั้นสูง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูลี อินมั้น. (2533). การอ่านสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- โรงเรียนบ้านตะคร้อ (มิตรภาพ 4). (2560). สมุดนิเทศ. นครราชสีมา : โนนแดงการพิมพ์.
- สาธิตี ภูติภินันท์. (2530). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเขียนสะกดภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้เกมและไม่ใช้เกม. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. (2561). ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET). นครราชสีมา : ไพบูลย์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.